1-9-12
גמ'
Shiur
R.Y. Adler

משקעים אותו במי מקוה או במעיין ולמחר מעלין אותו או ממלאין אותו בכל יום בבקר: **טו** הים שעשה שלמה כמקוה היה. מפני שאמה של מים היתה עוברת בתוכו מעין עיטם. לפיכך לא היו מימיו נפסלין בלינה כמי הכיור וממנו היו ממלאין הכיור: **טז** כיצד מצות קידוש. מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית ושוחה ומקדש. וכל החוצץ בטבילה חוצץ בקידוש ידים. ואינו מקדש כשהוא יושב מפני שהוא כעבודה. ואין עבודה אלא מעומד שנאמר לעמוד לשרת: **יז** וכל העובד והוא יושב חילל ועבודתו פסולה ואינו לוקה. מפני שאזהרה שלו מכלל עשה היא. וכן כל העוסק בעבודה מעבודת המקדש צריך שיהיה עומד על הרצפה. ואם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע כגון שעמד על גבי כלים או בהמה או על רגלי חבירו פסל. וכן אם היה דבר חוצץ בין ידו ובין הכלי שעובד בו פסל: **יח** ואין עבודה אלא בימין. ואם עבד בשמאל פסולה ואינו לוקה. רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה [רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה] רואין כל שאילו ינטל הכלי או האבן יכול לעמוד על רגלו אחת עבודתו כשירה. ואם לאו עבודתו פסולה. קבל בימין ושמאל מסייעתו עבודתו כשירה. שהמסייע אין משגיחין עליו: **יט** נתנדדה אבן מאבני העזרה לא יעמוד עליה בשעת עבודה עד שתחובר בארץ. ואם עבד עבודתו כשרה הואיל ובמקומה עומדת:

פרק ששי

א **כל** כהן שיש בו מום בין מום קבוע בין מום עובר לא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים שנאמר אל הפרוכת לא יבוא ואל המזבח לא יגש. ואם עבר ונכנס לוקה אף ע"פ שלא עבד. ואם עבד במקדש פסל וחילל עבודה ולוקה אף על העבודה. שנאמר אשר יהיה בו מום לא יקרב. מפי השמועה למדו שאזהרה זו שלא יקרב לעבודה: **ב** וכן בעל מום עובר שעבד פסל ולוקה שנאמר כל איש אשר בו מום לא יקרב. מפי השמועה למדו שזו אזהרה לבעל מום עובר. ואין בעלי מומין שעבדו במיתה אלא במלקות בלבד: **ג** כל המומין כולן אחד שהיה בו מתחלת ברייתו ואחד שנולדו בו אחר כן בין עוברין בין שאינן עוברין הרי זה פסול עד שיעבורו: **ד** מום קבוע כגון שבר רגל או שבר יד. ומום עובר כגון גרב או ילפת והיא החזזית. ולא המומין הכתובין בתורה בלבד הן שפסולין בכהנים אלא כל המומין הנראין בגוף שנאמר כל אשר בו מום מכל מקום ואלו הכתובים בתורה דוגמא הן: **ה** שלשה מיני מומין הם. יש מומין שהן פוסלין הכהן מלעבוד והבהמה מליקרב. [ויש מומין שפוסלין באדם בלבד מלעבוד]. ויש מומין שאין פוסלין אבל מפני מראית העין אמרו שכל כהן שיש בו אחד מהן אינו עובד: **ו** כל מי שיש בו מום שפוסל באדם ובבהמה ועבד בין בשוגג בין במזיד עבודתו פסולה ואם היה מזיד לוקה. וכל מי שיש בו מום

טו הים שעשה שלמה כמקוה היה וכו'. ירושלמי פ"ג דיומא:

טז כיצד מצות קידוש וכו'. פלוגתא דתנאי בברייתא פרק שני דזבחים (דף י"ט:) ופסק כת"ק. ומ"ש וכל החוצץ בטבילה חוצץ בקידוש ידים. ומ"ש ואינו מקדש כשהוא יושב מפני שהיא כעבודה וכו'. שם וליתיב מיתב ולקדש אמר קרא לשרת ושירות מעומד הוא ופירש"י אמר קרא לשרת או בגשתם אל המזבח לשרת איתקש קידוש לשירות:

יז ומ"ש וכל העובד והוא יושב חילל ועבודתו פסולה. שם (דף כ"ג). ומ"ש ואינו לוקה מפני שאזהרה שלו מכלל עשה היא. פשוט הוא: וכן כל העוסק בעבודה וכו' עד או על רגלי חבירו פסל. משנה שם (דף כ"ד:). ומ"ש וכן אם היה דבר חוצץ בינו ובין הכלי שעבד בו פסל. שם (דף כ"ד) ופירש"י לא יהא דבר חוצץ בין כהן לכלי. [ש"ה] בקבלת הדם כדכתיב ולקח הכהן שתהא לקיחה בעצמו של כהן. ומ"ש ואין עבודה אלא בימין ואם עבד בשמאל פסול. שם במשנה. ומ"ש ואינו לוקה. היינו מדגמרינן לה מדכתיב באצבע ולקח מלמד שלא תהא קבלה אלא בימין באצבע וכהן מלמד שלא תהא נתינה אלא בימין וכיון דלהיא מלאו הבא מכלל עשה אין לוקין עליו:

יח רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה. יש בלשון רבינו חסרון וצריך להוסיף רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה וכך מצאתי בספר מוגה וכך היא שנויה בברייתא שם. וכן מבואר בסוף לשון רבינו שכתב רואין כל שינטל הכלי או האבן: קיבל בימין ושמאל מסייעתו עבודתו כשירה וכו'. תוספתא פרק קמא דזבחים:

יט נתנדדה אבן מאבני העזרה לא יעמוד עליה בשעת העבודה וכו'. בפ' ב' דזבחים בעי רבי אמי וכו' נדלדלה האבן ועמד עליה מהו היכא דאין דעתו להכרה לא תיבעי לך דודאי חייצא כי תיבעי לך דדעתו להכרה רבה זוטי בעי לה הכי נעקרה האבן ועמד במקומה מהו וכו' דרך שירות בכך או אין דרך שירות בכך תיקו ורבינו בפרק ח' מהלכות בית הבחירה כתב ואם נעקרה אבן אע"פ שהיא עומדת במקומה הואיל ונתקלקלה פסולה ואסור לכהן העובד לעמוד עליה בשעת עבודה עד שתקבע בארץ ויש לתמוה עליו למה השמיט יתר הדברים ולא הזכיר לא כאן ולא שם. והראב"ד כתב שם עוד אמרו שם עלתה נעקרה האבן ועמד הכהן במקומה בגומא ועבד אין דרך שירות בכך ע"כ. ויש לתמוה למה השמיט המאמר דאין דרך שירות בכך דמשמע דעבודתו פסולה והא כיון שעלתה בתיקו אין לנו לפסול העבודה מספק ועוד קשיא לי למה לא השיגו על שהשמיט לחלק בין דעתו להכרה לאין דעתו להכרה דהא עבודתו פסולה והא אין לנו כח לפסלה כדיעבד ולדעת רבינו יש לומר שהוא ז"ל סובר דכי אמרינן דהיכא דאין דעתו להכרה ודאי חייצא לא לפסול העבודה קאמר אלא לומר דצריך ליזהר לכתחלה ומיבעיא ליה היכא דדעתו להכרה אי שרי לכתחלה לעמוד עליה וכיון דלא איפשטא נקטינן לחומרא דלכתחלה לא יעמוד עליה בין שדעתו להכרה בין שאין דעתו להכרה ואם עמד עליה בין כך ובין כך עבודתו כשרה ולא הוצרך לכתוב דין נעקרה האבן ועמד במקומה משום דמשמע דרבה זוטי הוא דבעי לה הכי אבל סתם גמרא לא איספקא ליה הא ומשמע דמיפשט פשיטא ליה דדרך שירות בכך:

פ"ו א כל כהן שיש בו מום בין מום קבוע בין מום עובר. [משנה] בפרק ז' דבכורות (דף מ"ג) מומין אלו בין קבועים בין עוברים פסולים באדם ובפרק טבול יום ובת"כ אין לי אלא בעל מום קבוע בעל מום עובר מנין ת"ל כל אשר בו מום. ומ"ש לא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים דכתיב בפרשת אמור גבי בעל מום ואל המזבח לא יגש. ומ"ש ואם עבר ונכנס לוקה אע"פ שלא עבד. קשיא לי דבפרק י"א מסנהדרין נראה מדברי רבינו שאינו לוקה אלא א"כ נכנס להיכל. ומ"ש ואם עבד במקדש פסול וחילל עבודה. בקידושין פרק האומר (דף ס"ו:) ובת"כ ובר"פ מומין אלו (דף מ"ג) וס"פ דתרומות. ומ"ש מפי השמועה למדו שאזהרה זו לא יקרב לעבודה. בת"כ לא יקרב להקריב לחם אלהיו אין לי אלא שמידין שהם קרויים לחם שנאמר את קרבני לחמי לאישי שאר כל הקרבנות מנין ת"ל שוב לחם מנין לרבות את הדם ת"ל להקריב ולומר ויקריבו בני אהרן את הדם אליו ומ"ש מה צורך ללמוד מפי השמועה שאזהרה זו לא יקרב לעבודה הרי מפורש הוא בכתוב אשר בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו ואפשר דה"ק מפי השמועה למדו שאזהרה זו לכל מין קרבן ולדם כדיליף לה מקרא בת"כ שהעתקתי בסמוך ועי"ל דקרא כתיב באהר הכי כי כל איש אשר בו מום לא יקרב וה"א דעל קריבה למזבח לבד חייב אע"פ שלא עבד לכך הוצרך ללמוד מפי השמועה שאינו כן. ומ"ש וכן בעל מום עובר שעבד פסל ולוקה שנאמר כל איש אשר בו מום לא יקרב מפי השמועה למדו שזו אזהרה לבעל מום עובר. בת"כ ובר"פ מומין אלו:

ב ואין בעלי מומין שעבדו במיתה אלא במלקות בלבד. בסוף פרק הנשרפין (דף פ"ד) ובת"כ פלוגתא דרבי וחכמים ופסק כחכמים:

ג כל המומין כולם וכו'. בפרק טבול יום (דף נ"ה:) ובת"כ פרשת אמור פ"ב:

ד ומ"ש ולא המומין הכתובים בתורה בלבד וכו' עד ואם היה בו דבר מדברים

שהם

משנה למלך

יז וכל העובד והוא יושב חילל כו'. עיין בתוס' פ"ב דזבחים (דף ע"ו) ד"ה [illegible] שכתבו בסוף דבריהם ומיהו איצטריך קרא לעובד [illegible]

[illegible]

אינו בכלל ההיכל או דלמא מתחלת המזבח היה ההיכל ונפ"מ דכלים תנן בין האולם ולמזבח כו' שאין בעלי מומין נכנסין לשם ופשטן בל דברים משמע דהיינו כ"ב אמה שבין האולם ולמזבח אך כפי שכתב רבינו דיליף דין זה מקרא דכתיב ואל המזבח לא יגש וקי"ל דהנגש זו היא [illegible] א"כ ע"כ ליאמר דאף המזבח עצמו בכלל ההיכל ותלי דהכן בין האולם ולמזבח המזבח עצמו הוא בכלל. שוב ראיתי לרבינו בפירוש המשנה [illegible]

[illegible]

ספירה ביממא היא: וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר: מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא °ויקרא אלהים לאור יום *למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה [למחשך ובא קרא לילה] הא קיי״ל דעד צאת הכוכבים לאו לילה הוא אלא אמר רבי זירא מהכא *°ואנחנו עושים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים ואומר °(*והיה) לנו הלילה (*למשמר) מאי ואומר וכ״ת משעלה עמוד השחר לאו יממא ומכי ערבא שמשא ליליא ואינהו מקדמי ומחשכי ת״ש (*והיה) לנו הלילה משמר והיום מלאכה:

מתני׳ *כל היום כשר לקריאת המגילה ולקריאת ההלל ולתקיעת שופר *ולנטילת לולב ולתפלת המוספין ולמוספין ולוידוי הפרים ולוידוי מעשר ולוידוי יוהכ״פ לסמיכה לשחיטה לתנופה להגשה לקמיצה ולהקטרה למליקה ולקבלה ולהזיה ולהשקיית סוטה ולעריפת העגלה ולטהרת המצורע *כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואברים *זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה:

גמ׳ מנלן דאמר קרא והימים האלה נזכרים ונעשים לקריאת ההלל דכתיב °ממזרח שמש עד מבואו (*רבי יוסי) אומר °זה היום עשה ה' ולנטילת לולב דכתיב °ולקחתם לכם ביום הראשון ולתקיעת שופר דכתיב °יום תרועה יהיה לכם ולמוספין דכתיב °דבר יום ביומו ולתפלת המוספין כמוספין שויוה רבנן ולוידוי פרים דיליף כפרה כפרה מיום הכפורים דתניא *גבי יוה״כ °וכפר בעדו ובעד ביתו בכפרת דברים הכתוב מדבר וכפרה ביממא הוא דכתיב °ביום הזה יכפר עליכם: ולוידוי מעשר וכו': דכתיב °ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקדש מן הבית וסמיך ליה היום הזה ה' אלהיך מצוך: לסמיכה ולשחיטה: *דכתיב °וסמך ושחט וכתיב בה בשחיטה °ביום זבחכם ולתנופה דכתיב °ביום הניפכם את העומר ולהגשה דאיתקש לתנופה דכתיב °ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף והקריב ולמליקה ולקמיצה ולהקטרה ולהזיה דכתיב °ביום צוותו את בני ישראל ולהשקיית סוטה *אתיא תורה תורה כתיב הכא °ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת וכתיב התם °על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט

מה

קס״ל · כיון דהאי לאחד לאחד משום ספירה הוא מדוגמת ספירה ז' כל ספירה דיממא היא דכתיב וספרה לה שבעת ימים (ויקרא טו): **מקדמי** · מקדימין: **משכי** · מאחרינן: פ״ש (*יוסים) לנו הלילה למשמר והיום למלאכה · ש״מ כל זמן שעסוקים במלאכה קרי יום ולא קשיא והשכמה: **מתני׳ כל היום כשר** · ולהע״ג דקימא לן זריזין מקדימין למצות דכתיב וישכם אברהם בבקר (בראשית כב) הלכך כל היום כשר: **לוידוי פרים** · פר העלם דבר של צבור ופר כהן משיח שמתודין עליו חטא שהביאוהו עליו וכדאמרינן במסכת יומא (דף לו.) והתודה על חטאת עון חטאת כתיב הכא וכפר עליו הכהן (ויקרא ד) וכתיב התם ביום הכפורים ועמד חי לפני ה' לכפר עליו וגו' (ויקרא טז) מה להלן כפרת דברים וביום כדיליף לקמן אף כאן כפרת דברים וביום: **למליקה** · של עוף: **לקבלה** · הדם: **להזיה** · לזריקת הדם והזיית פרים הנשרפין ושעירים הפנימיים שהיא זריקה שלהן: **גמ׳ בכפרת דברים** · וידוי, במס' יומא (דף לו:) מפרש לה אתה אומר בכפרת דברים או אינו אלא בכפרת דמים כשהוא אומר ושחט את פר החטאת אשר לו הא למדת שעדיין לא נתכפר כפרה: **כי ביום הזה יכפר עליכם** · אלמא כפרתו ביום: **והניף והקריב** · והקרבה היא הגשה דלאו אפשר לומר כאן הקרבה היא הקטרת הקומץ דהא כתיב בתריה וקמץ והקטיר ומה היא הגשה מגיש המנחה ומגיעה בקרן מערבית דרומית של מזבח כנגד חודה של קרן ולהכי קרי ליה הגשה ומקראי ילפינן לה במסכת סוטה (דף יד:) ובמנחות (דף יט:): **לקמיצה ולהקטרה** · בהקטרת קומץ קאמר שהיא במנחה כנגד זריקת דם בזבחים ואינה כשרה אלא ביום אבל הקטר חלבים ואברים תנן במתני' דכשרים כל הלילה: **ביום צותו** · להקריב את קרבניהם וכל מני הקרבה הקרבן הן דהוו הקטרת קומץ הקרבה (א) היא וקמיצה היא קבלה להקטרה דכתיב וקמץ והקטיר מליקה היא הקרבתו · קבלת דם הקרבה היא דאמר מר (זבחים דף יג.) והקריבו זו קבלת הדם אין להקריב כל עבודת הקרבנה קמיצה ומליקה וקבלה כולן צרכי הקרבה הן ואי אפשר בלא כן אבל הגשה ותנופה אינן מעכבין:

ולהקטר

ספירה ביממא היא · מכאן קשיא לפירוש רש״י [illegible] (פסחים דף סא. ושם) דפריך ולר' יוסי דאמר מקצת היום ככולו והכא שראתה בשבעה לספירתה אינה סותרת אם כן זבה גדולה לדידיה היכי משכחת לה ומשני [בראתה כל שני] בין השמשות דהוי סוף היום ותחלת הלילה בשוה וקשיא אמאי לא אמר בראתה בלילות דהא ספירת לילה לאו ספירה היא ונמצא שכל היום ממנו כיון שתחלתו הוי טמא וי״ל דסבר ר' יוסי דסוף היום מהני לטהר כמו תחלת היום וה״נ משמע פרק שני דנדה (דף מג.) בסופו דקאמר [גרי' זבה גמורה] היכי משכחת לה לא דחוי בפלגא דיומא אורך פלגא ליהוי לה שימור ואם תאמר אם כן רבי יוסי דסבר מקצת היום ככולו א״כ היה לו להקשות ר' יוסי כשיטתו אמרה לשמעתיה כדקפריך גבי בנדה (דף מג.) וי״ל דסתמא אמרה לפי מיום ראשון שמפסקת בו דספירתו ליום ראשון ור' יוסי לא אמר אלא מיום שבעה: **והא** קי״ל דעד צאת הכוכבים לילה הוא · ואם תאמר כיון דקי״ל דבצאת הכוכבים הוי לילה א״כ אמאי פליגי ר' יוסי ור' יהודה בבין השמשות · לימרו בצאת הכוכבים וי״ל דאף בשיעור צאת הכוכבים יש חילוק שיש כוכבים נראין ביום: **והיה** לנו הלילה למשמר · קשיא דהא אמרינן בברכות (דף ב: ושם) גבי צאת הכוכבים לילה הוא ולא״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר דכתיב והיה לנו הלילה למשמר ואמאי לא הוי ראיה גמורה כדמפקינן הכא מקרא וי״ל דמה דהתם בעי לאסוקי חומר שכיבה דגבי ק״ש הוי צאת הכוכבים ומש״ה קאמרינן התם דאין זו ראיה גמורה דנהי דהוי לילה באותה שעה מ״מ לא הוי זמן שכיבה לכל אדם: **ולוידוי** יוה״כ · קשיא אמאי איצטריך למימר האי כיון דתנא כל היום כשר לסמיכה והא לא הוי וידוי אלא בשעת סמיכה וי״ל דאי לאו האי הוה אמינא תידוי זה (*היינו) דאמר סמיכות דאינו כשר כל היום ויגרום נמי לסמיכה שלא תהא כשרה כל היום כשאר סמיכות מש״ה איצטריך למתני וידוי: **לקמיצה** ולהקטרה דכתיב ביום צותו · אבל שחיטה לא מפקינן מהאי קרא דלאו עבודה היא שהרי כשרה בזר וקרא מיירי בעבודה דכתיב להקריב את קרבניהם *וכן תנופה והגשה · אין צריך בה כהן במנחה לפני הקמיצה: **כל** הלילה כשר לקצירת העומר · אומר ר״ת שאם שכח לברך בלילה לא יברך ביום כדמשמע בהאי סתמא דמתני' דהכי דליכא סתמא במנחות (דף סו.) דתני נקצר ביום כשר כדיעבד מ״מ סתמא דהכא עדיפא דהא קתני לה גבי הלכתא פסיקתא ועוד נראה דאפי' למאן דמכשר קצירת העומר ביום דיעבד מודה הוא גבי ספירה דאין לברך ביום משום דשנה עליה הכתוב לעכב דכתיב (ויקרא כג) תמימות ואי אתה מוצא תמימות אלא כשאתה מונה בלילה וכן כתוב בהלכות גדולות ובה״ג כתב דהיכא דאינשי לברך בלילה ימנה למחר בלא ברכה וכן הלכה אבל אם שכח לילה ויום לא ימנה עוד בברכה דבעינן תמימות וליכא *) ולאחר שבירך על הספירה אומר יה״ר שיבנה וכו' מה שאין כן בתקיעת שופר ולולב והיינו טעמא לפי שאין (נ) אלא הזכרה עתה לבנין ביהמ״ק אבל לשופר ולולב יש מעשה:

---

*) [פי' תוספות מנחות סו. ד״ה זכר למקדש]

גליון הש״ס גמרא דכתיב וסמך ושחט · עיין מנחות דף צג ע״ב תוס' ד״ה יוה: תוספות ד״ה לקמיצה וכו' וכן תנופה והגשה · עיין קדושין דף ט ע״א תוס' ד״ה הסמיכות וצ״ע: